

Jaargang 6,
nummer 2,
Juni 2026

ivn natuur
educatie
Rijssen Enter

Groen Natuurlijk

Van de Redactie

De Nieuwsbrief verschijnt vier keer per jaar:

maart, juni, september en december

Redactie Nieuwsbrief:

Joop Kamperman

Wim Baan

Wim Klein Nagelvoort

Redactieadres:

Karel Doormanstraat 52

7461 ET Rijssen

tel. 0548-654909

email: ivn.rijssenenter@gmail.com

Website:

<https://www.ivn.nl/afdeling/rijssen-enter/>

Bestuur IVN Rijssen - Enter:

Voorzitter: Wim Baan

Secretaris: Joop Kamperman

Penningmeester/

Websitebeheerder: Wim Klein
Nagelvoort

Lid: Albert Oortgiesen

Ledenadministratie:

Joop Kamperman,

emailadres: ivn.rijssenenter@gmail.com

Het lidmaatschap van IVN Rijssen - Enter bedraagt per jaar: € 25,-

Donateurs betalen € 15,- (minimaal).

Rabobank: **NL50 RABO 0138 1887 50** tnv IVN Rijssen - Enter

Waar staat het IVN voor?

- Het IVN wil bijdragen aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.
- Wij concentreren ons op de verhoging van de kwaliteit en de kwantiteit van de natuur.
- Het middel om dat te bereiken is natuureducatie en duurzaamheid.
- Hiervoor wordt samengewerkt binnen een landelijk netwerk van vrijwilligers en beroepskrachten.

Bomen

In de rubriek bomen leken me deze 2 bomen wel kandidaten.
Fietsend in het Nijreesbos kwam ik ze tegen.
Het leek wel of de een de ander omhelsde (of heb ik teveel fantasie?)
Maar wel erg leuk om te zien.

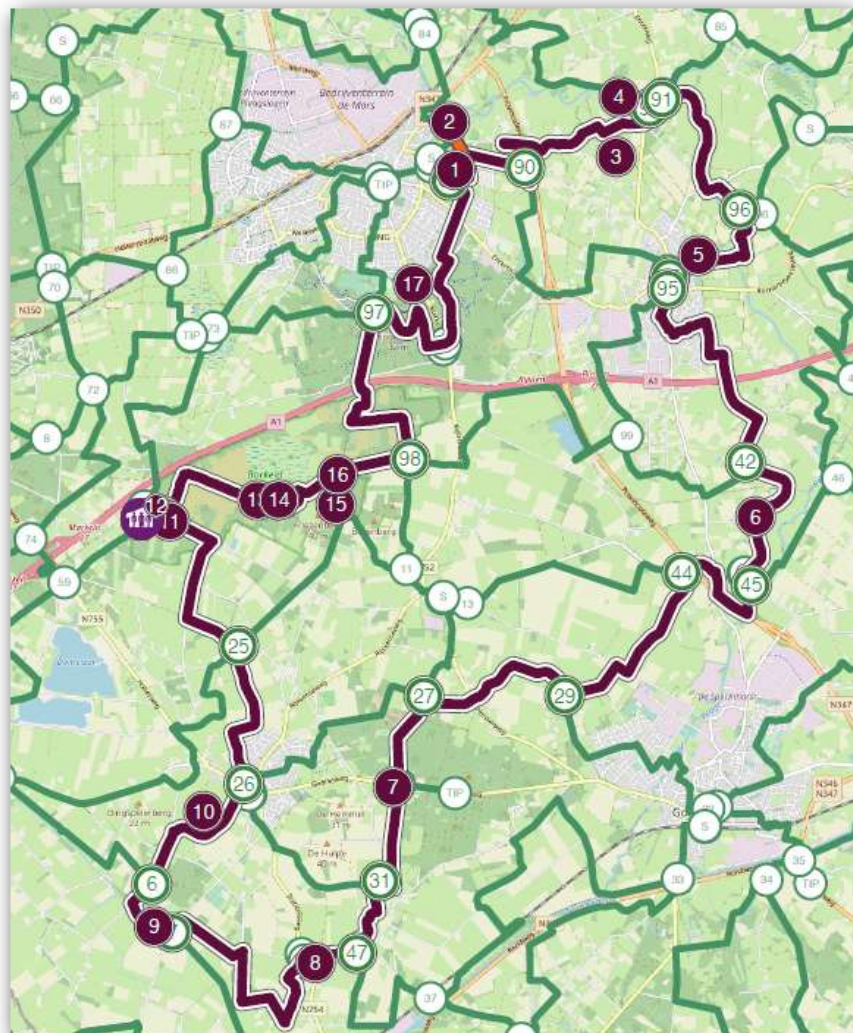
Tijdens een kunstroute in en rondom Diepenheim, kwamen we bij Kasteel Weldam deze jonge berkenboom tegen. De boom waarop hij groeide is jaren geleden zo te zien, afgezaagd en deze berkenboom vond dat waarschijnlijk wel een mooie plekje om te gaan groeien.

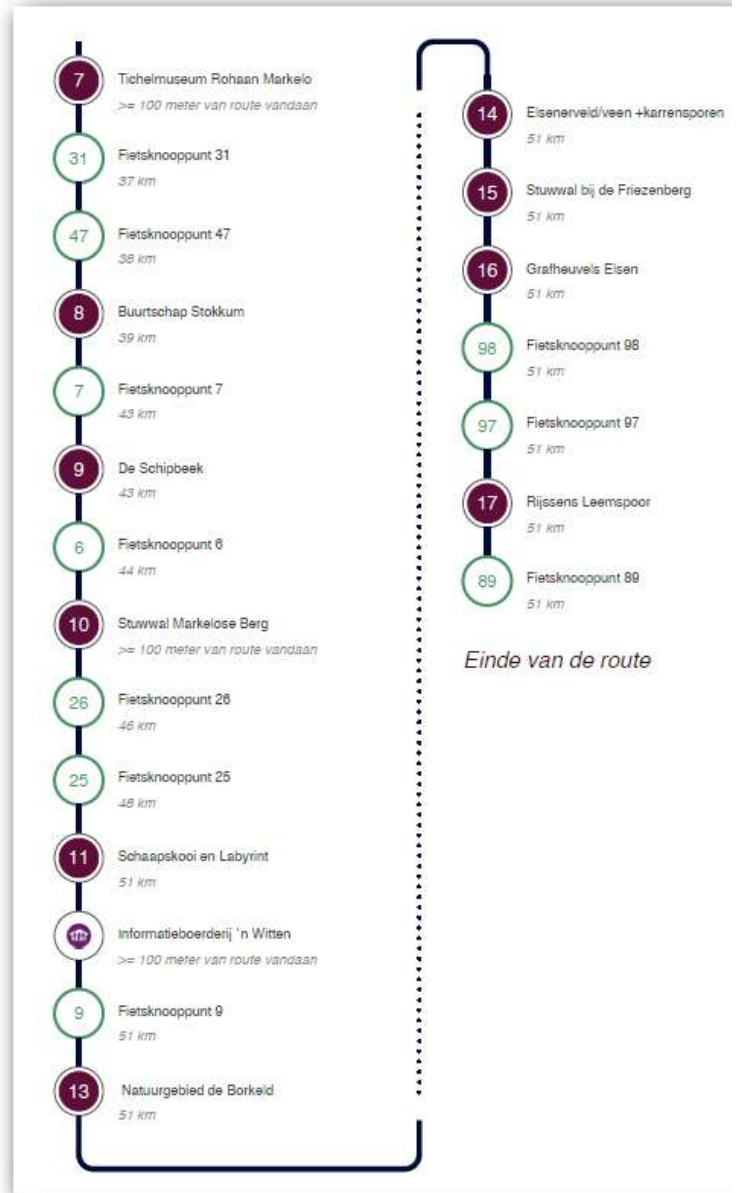
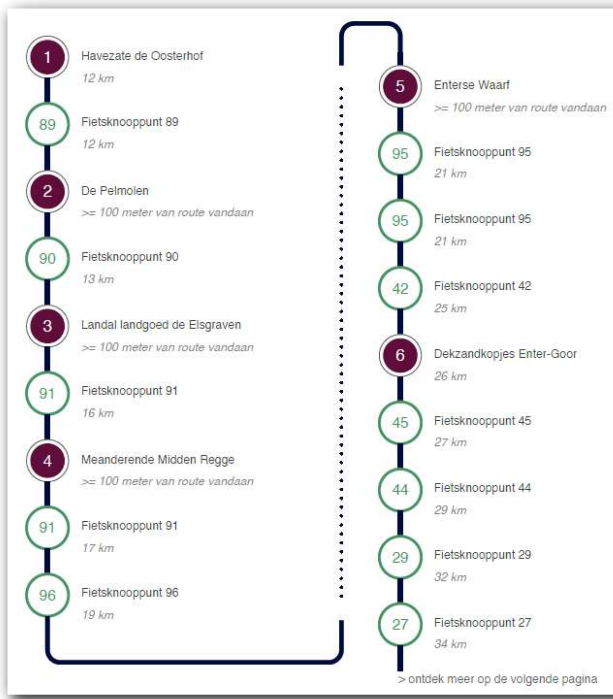

Fietsroute

HET VERDWENEN LANDSCHAP: RIJSSSEN - ENTER - MARKELO

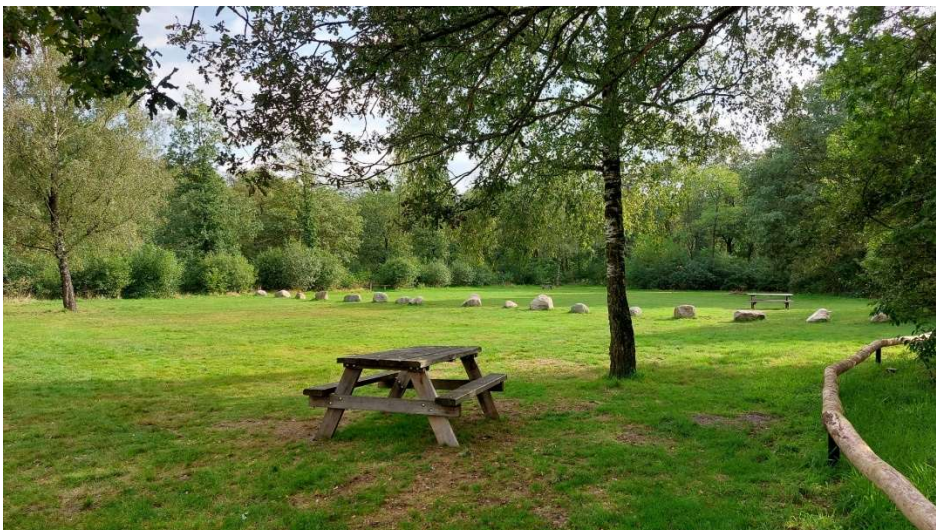
ROUTE 51 km

Details en meer informatie over deze route vind u op onze site.

<https://www.ivn.nl/afdeling/rijssen-enter/>

Cursus Vogels herkennen

Vrijdagavond 20 maart was de eerste avond van de door ons georganiseerde cursus "Vogels herkennen".

Een 18-tal deelnemers hadden zich opgegeven voor deze cursus die verzorgd werd door Ineke Kerkhoff en Herman Bruggink.

Op de eerste avond werd er ingegaan op de anatomie van de vogels en punten waaraan je een vogel kunt herkennen, zoals groot/klein, kleur poten, lange/korte snavel, biotoop, vlucht etc etc.

Hierna werden diverse soorten vogels behandeld, vergezeld van hun zang.

Dat dit niet echt makkelijk is bleek wel toen de deelnemers het geluid van een Zwartkop hoorden en van een Tuinfluiter. Bijna identiek, maar toch weer op een andere manier.

Op de 2^e avond werden er nog meer vogels behandeld. Gekozen werd voor vogels die de deelnemers tegen hopen te komen tijdens een 2-tal excursies, na afloop van de 2 theorieavonden.

Overige soorten die werden waargenomen tijdens de beide excursies.

Boompieper

Steenuiltje

Blauwborst

Kleine Plevier

Behouden leilindes

Van een lid van onze afdeling uit Enter kregen we een mail waarin kenbaar werd gemaakt dat er in Enter een petitie was gestart tegen de kap van een aantal zeer oude leilindes ivm uitbreiding klompen- en zompenmuseum.

De leilindes stonden voor een boerderijwoning en stonden op de nominatie om te worden gekapt> Ons lid vroeg wat te doen.

Er werd contact gezocht met de "Bomenridders", (<https://www.bomenridderswesttwente.nl/>) een club die zich inzet voor het behoud van bomen en groen. En dat heeft geholpen.

Na overleg met de gemeente, die al een kapvergunning had afgegeven, werden de bomen niet gekapt, maar verplaatst en hebben inmiddels een mooi ander plekje gekregen.

Daar zijn we erg bij mee. Zo kan het dus ook.

Komende activiteiten

4 en 11 juli:	Nachtzwaluwenexcursie
4 juli:	Heg rond 'n Witten knippen
Sep/okt:	Paddenstoelexcursie
9 oktober:	Lezing, onderwerp volgt
24 oktober:	Nacht van de Nacht
31 oktober:	Excursie naar de Lauwersmeer
27 november:	Lezing, onderwerp volgt
22 januari:	Lezing, onderwerp volgt
12 maart:	ALV + lezing, onderwerp volgt
27 maart:	Excursie Polder Arkenheem
14 mei:	Lezing, onderwerp volgt

Alle activiteiten zijn gratis, uiteraard wordt een vrije gift op prijs gesteld

Voor de activiteiten van onze diverse werkgroepen:

<https://www.ivn.nl/afdeling/rijssen-enter/werkgroepen/>

Op dinsdagmiddag 7 april was er bij Buiteninn aan de Veendijk in Rijssen een bijeenkomst, georganiseerd door Staatsbosbeheer, Sallandse Heuvelrug/Twents Reggedal en Natuurmonumenten. Tijdens de bijeenkomst werd er uitleg gegeven over de plannen voor het gebied. Na een korte pauze was er een boeiend verhaal van de archeoloog Celeste Alink-Pellegroni over het gebied de Borkeld. Na de pauze kon men per fiets of auto een bezoek brengen aan grafheuvels en urnenvelden die in het verhaal ter sprake kwamen. Op deze middag waren er veel vrijwilligers van onze afdeling. De middag werd afgesloten met een hapje en een drankje.

De NatuurTalenten in April

Het was een heel gemekker en geblaat tijdens de bijeenkomst van de NatuurTalenten, zaterdag 4 april. Maar er werd zeker niet geklaagd. We hadden namelijk een hele leuke en informatieve ochtend bij schaapherder Marcel en zijn vrouw Janine, van Schaapskudde Hof van Twente.

Tijdens de eerste bijeenkomst van dit seizoen van de NatuurTalenten waren we op bezoek geweest bij de kudde op de Borkeld. Deze keer waren we bij de schaapskudde thuis op de boerderij. Het is namelijk volop lammertijd. Of nou ja volop, eigenlijk was het zo'n beetje de laatste dag van de lammertijd. Iets waar de herder wel blij mee was.

Het was namelijk een drukte van belang de afgelopen tijd! Er zijn 160 (!) lammetjes geboren! Gelukkig gaat het met het overgrote deel heel goed! De schapen van deze Schaapskudde Hof van Twente zijn Drentse heide schapen. Daar zijn er nog maar ongeveer 3000 van in Nederland. De herder is daarom actief bezig om dit soort schapen (de Drentse heide schapen) in stand te houden met een goed fokprogramma. Zoveel nieuwe aanwas is dan ook goed nieuws!

Ook deze keer leerden we weer allerlei feiten over de schapen. Bijvoorbeeld over hoe lang een schaap zwanger (drachtig) is. De oaien (vrouwjes schapen) zijn 5 maanden en 5 dagen drachtig. Een handig ezelsbruggetje voor dit schapen feitje: je twee handen! Maar ook leerden we hoe je kan herkennen dat de bevalling begint. Hoe een lammetje geboren wordt (in de meeste gevallen: eerst de voorpootjes, dan het kopje en vervolgens de rest van het lijf) en dat daar eigenlijk zelden bij geholpen hoeft te worden.

Alhoewel de schaapherder dus maar zelden hoeft te helpen bij de bevalling is het wel van belang om in de buurt te blijven en het proces in de gaten te houden. Het is namelijk heel erg belangrijk dat het lammetje binnen 6 uur na de geboorte de eerste melk drinkt, de biest. De biest is heel belangrijk voor de weerstand. Krijgt een lammetje geen biest binnen die 6 uur dan betekent dat in bijna alle gevallen dat het schaap later vaker en sneller ziek is.

Het bijzondere was dat tijdens ons bezoek een lammetje geboren werd. We hebben de daadwerkelijke bevalling niet gezien want toen stonden we nog in de andere stal. Toen we hoorden over het pasgeboren lammetje, konden we wel direct gaan kijken. Als een lammetje geboren is dan duurt het ongeveer een minuut voor het lammetje kan staan. Voor de binding tussen de moeder en het kleintje is het belangrijk dat ze bij elkaar blijven. Ze leren elkaar dan herkennen aan de geur en het geluid. In de stal is er daarom een speciale kraamafdeling.

Om te vieren dat er zoveel lammetjes zijn geboren, werden we getrakteerd op beschuit met muisjes! Een leuke traktatie waar we lekker van genoten! Daarna konden de kinderen zelf aan de slag. Zoveel lammetjes betekent immers ook veel werk. Er werd met emmers water gesjouwd. Alle ruiven werden gevuld met hooi. En een aantal lammetjes mocht met de fles bijgevoerd worden. Heel erg leuk om te doen. Ook het logboek moest aangevuld worden met nieuwe informatie, zoals het oormerken van een lammetje en het hoknummer voor het pasgeboren lammetje.

Al met al was het een hele leuke ochtend! Een ochtend waarbij de kinderen zich prima vermaakt hebben en weer allerlei nieuwe dingen geleerd en gedaan hebben.

En voor wie denkt 'dat is echt iets voor mijn kind', een keer meekijken mag altijd! Op Koningsdag staan we met een stand bij de Hobbyboerderieje, kom daar gerust kijken! Vinden we leuk! Graag tot dan!

Judith Geitenbeek

Wildoversteekplaats

Langs de N350 tussen de spoorwegovergang bij Holten en de Geskesdijk is inmiddels een wildoversteekplaats ingericht. Het bos wordt aan beide kanten van de weg afgeschermd met hekwerk. Her en der is met aarde een verhoging aangebracht. Wild dat toch op de weg terechtgekomen is, kan via deze doorsteekjes het bos weer invluchten. Het gaas moet voorkomen dat reeën en ander wild de weg zomaar oversteken en onverhoopt het risico lopen om doodgereden te worden. Maar middenin het afgeschermd deel is een groot stuk opengelaten. Op de parallelweg zijn hier wildroosters geplaatst.

Foto: Peter Bulthuis

En langs de N350 waarschuwen lichtborden het autoverkeer dat ze een wildoversteekplaats naderen. Deze laten weten dat er reeën over kunnen steken en geven een adviessnelheid van 50 kilometer per uur aan. De provincie ziet dit deel als een van de zeventien urgente faunaknelpunten in Overijssel. De maatregelen moeten ervoor zorgen dat reeën veiliger kunnen oversteken en er daardoor minder dodelijke slachtoffers vallen.

Een soortgelijke situatie vind je op de N346, tussen Lochem en Diepenheim

Bron: Google Maps

Plaatsen Vleermuispaalkasten in de gemeente Wierden

De gemeente Wierden wil vleermuispaalkasten gaan plaatsen. Foto: Peter Bulthuis

Wethouder Gertjan ten Brinke: "We willen het voor inwoners makkelijker maken om hun woning te verduurzamen, zonder dat dit ten koste gaat van beschermde diersoorten. Met het soortenmanagementplan zorgen we ervoor dat natuur en ontwikkeling beter in balans zijn."

Vervolg van voorpagina

WIERDEN - Een van de maatregelen is het plaatsen van speciale nestvoorzieningen. Eerder, in 2024, heeft de gemeente Wierden al een aantal vleermuisverblijfsplaatsen aan het gemeentehuis gehangen en plaatsten ze paalkasten bij de begraafplaatsen in Wierden en Enter.

Binnenkort worden er drie zogenoemde paalkasten voor vleermuizen geplaatst: twee in Enter en één in Wierden. Een paalkast is een kast op een paal met meerdere lagen waarin vleermuizen kunnen verblijven. Deze kasten bieden ruimte aan grotere groepen en kunnen ook dienen als kraamverblijf voor jongen.

Daarnaast plaatst de gemeente onder meer vleermuis kasten aan gebouwen en wordt waar mogelijk vleermuisvriendelijke gevelbekleding toegepast. Samen zorgen deze voorzieningen voor voldoende veilige en rustige plekken voor dieren om te leven. De kennis uit het onderzoek wordt ook ingezet om inwoners te ondersteunen. Bij het isoleren van woningen kunnen namelijk verblijfplaatsen van beschermde diersoorten verloren gaan. Daarom werkt de gemeente nu met een zogenoemd pre-SMP (voorloper van het Soortenmanagementplan). Deze regeling maakt het voor inwoners makkelijker om hun woning natuurvriendelijk te isoleren. Inwoners die willen verduurzamen, kunnen gebruikmaken van deze regeling. De gemeente helpt daarbij en neemt (een deel van) de vergunningsaanvraag uit handen. Zo wordt voorkomen dat dieren worden verstoord, verwond of gedood, terwijl inwoners toch stappen kunnen zetten in energiebesparing.

Plan

De verwachting is dat het Soortenmanagementplan vanaf 2027 beschikbaar is. Vanaf dat moment kunnen inwoners zonder extra ecologische vergunning of onderzoek aan de slag, zolang ze hun werkzaamheden melden. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid voor de bescherming van de soorten dan over. Met het SMP wordt het voor inwoners, bedrijven en organisaties in de toekomst makkelijker om aan de slag te gaan met bijvoorbeeld verbouwingen of isolatiewerk. Je hoeft dan geen apart ecologisch onderzoek meer te laten doen.

"Makkelijker maken om woning te verduurzamen"

Meer informatie

Inwoners die interesse hebben in natuurvriendelijk isoleren of meer willen weten over het Soortenmanagementplan kunnen contact opnemen via bouwenenwonen@wierden.nl

of kijken op meer lezen op de website van de gemeente Wierden, www.wierden.nl/soortenmanagementplan.

De "Suppende Opruimer".

Tijdens een kunstroute in en rondom Diepenheim, kwamen we op de locatie van kasteel het Nijenhuis. Op de zolder van een bijgebouw was er ook een tentoonstelling. Hier zag ik een supboard liggen met allemaal ballen er omheen.

Wat bleek? De mevrouw, echtgenote van de maker van dit kunstwerk, vertelde dat haar man, Hugo Vernhout, al suppend, ballen verzamelde die in het water terecht waren gekomen en hier maar bleven drijven. Een soort van Boyan Slat, maar dan op het binnenwater.

Uiteraard moesten alle ballen na de expositie weer mee naar huis. In totaal had Hugo al zo'n 780 ballen, in alle soorten en maten verzameld. Dit gaf wel even een moment tot nadenken.

Ook waren van sommige ballen kunstwerken gemaakt, zoals onderstaand in een lijst.

Respect voor deze man!!!

De Natuur Talenten in Mei

Op de stralende en bijna zomerse zaterdagmorgen van 2 mei was er weer een bijeenkomst van de Natuur Talenten in de Hobbyboerderije. Een bij-zondere ochtend waarin de kinderen veel geleerd hebben over bijen (en een beetje over wespen) en een ochtend waarop ze zelf lekker aan de knutsel mochten!

Zoals altijd werden de kinderen verwelkomd vanaf negen uur. Na een gezellig informeel kwartier gingen de kinderen naar boven. Daar had Eline van Imkersvereniging De Oosterhof een presentatie klaar staan. Ook had ze allerlei materialen mee om aan de kinderen te laten zien.

Alle kinderen kregen een vragenlijst die ze tijdens de presentatie en naar aanleiding van de vertelde informatie konden invullen. Zo leerden de kinderen o.a. hoeveel soorten bijen er zijn. De honingbij is eigenlijk het meest bekend maar er zijn nog zo'n 330 andere soorten bijen in Nederland! Van de hommels zijn er ongeveer 20 soorten. Bijen zijn heel erg belangrijk voor onze voedselvoorziening! Bijen zorgen voor 75%(!) hiervan! Zonder bijen zouden we bijvoorbeeld geen koffie, chocola, fruit of groenten hebben om te eten.

De honingbij is een sociale bij. Honingbijen leven in een grote groep, een volk genaamd. In de winter bestaat een volk uit ongeveer 10.000 bijen. In de zomer wordt dat met gemak een volk van 40.000 (of meer) bijen. De honingbij maakt, zoals de naam al aangeeft, honing. Vaak meer dan de bijen zelf nodig hebben. De imker kan de honing oogsten en bijvoorbeeld verkopen. Honing is een heel heilzaam product!

Naast de sociale honingbijen die in een volk leven zijn er meer dan 300 soorten solitaire bijen! Bijen in allerlei kleuren en formaten. Bijen die op wespen lijken. Bijen die op vliegen lijken. Solitaire bijen hebben hun nest in de grond of bovengronds, in muren/dode bomen/afgestorven holle stengels. Voor solitaire bijen hoef je niet bang te zijn. Ze steken namelijk niet en als ze het wel doen dan verneem je het niet of nauwelijks.

Inmiddels staan er veel bijensoorten op de rode lijst, wat wil zeggen dat ze met uitsterven worden bedreigd. Bijen worden op meerdere manieren bedreigd. Door bijvoorbeeld de varroamijt, door de

Aziatische hoornaar, door het veranderende klimaat maar ook door het gebruik van pesticiden en door monocultuur. Er zijn wel eenvoudige manieren om de bijen te ondersteunen.

De kinderen gingen aan de slag voor het ondersteunen van de bijen. Dit deden ze o.a. door het maken van insectenhôtels. De basis van de insectenhôtels waren houten wijnkistjes. Deze wijnkistjes hadden we o.a. gekregen van drankenspecialzaak HorstHuis. Teamleden hadden allerlei materialen verzameld de afgelopen tijd, om de hotels mee te vullen. Denk aan houtkrullen, dennenappels en holle riet en bamboe stengels. Zo eenvoudig kan het zijn.

Om te zorgen voor meer bloemen voor de bijen hebben de kinderen bloemenbommen gemaakt. Een eenvoudige manier om op kale stukken land te zorgen voor een bijen buffet. En tot slot mochten de kinderen allemaal een bijenkroegje maken.

Dat zijn kleine, ondiepe drinkschalen voor bijen. Het lijken wellicht maar kleine, onbeduidende dingen maar alle kleine beetjes maken wel degelijk een verschil!

Wil je ook deelnemen aan een bijeenkomst van de NatuurTalenten? Meld je dan aan via ons emailadres natuurtalenten.r-e@outlook.com of kijk op <https://www.ivn.nl/afdeling/rijssen-eter/jeugdgroep/>

Nestkastengroep

Zoals bekend heeft onze afdeling en "Nestkastengroep".

<https://www.ivn.nl/afdeling/rijssen-enter/werkgroep-nestkasten/>

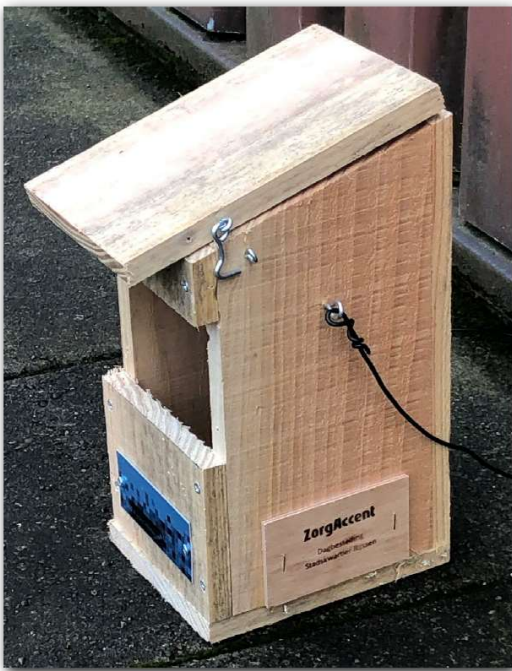
Leden van deze groep plaatsen de kasten, onderhouden ze en doen tellingen.

In totaal hangen er in en rondom Rijssen zo'n 150 kasten op verschillende locaties, waaronder 50 vleermuiskasten.

Onlangs kregen we het verzoek van de Fa ter Steege, groothandel in potterie en lifestyleproducten, om rond hun gebouw een aantal nestkasten op te hangen.

Het betrof nestkasten voor Kool- en Pimpelmezen, Zwarte Roodstaart en Witte Kwikstaart

Maar ook maken Roodborst en evt ook de Merel er gebruik van

Mocht uw bedrijf nu ook belangstelling hebben voor het plaatsen van een nestkast, een vleermuiskast of een egelhuis? Laat het ons weten, dan gaan wij voor u aan de slag.

Contact opnemen kan met ons secretariaat: ivn.rijssenenter@gmail.com

Vogels en Vleermuizen in Rijssen

Het adviesbureau Eelerwoude B.V., heeft, namens de woningcorporatie Viverion in Rijssen, een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit op grond van de Omgevingswet¹ ingediend. De aanvraag is gedaan vanwege een generieke aanpak van de renovatie, verduurzaming en sloop/nieuwbouw van het woningbezit van woningcorporatie Viverion in Rijssen. Het onderzoek beslaat een document met ruim 177 pagina's met daarin alle bevindingen. Het hele document kunt u vinden op onze site.

Onderstaand de bevindingen van resp de Gierzwaluw en de Huiszwaluw.

4.4.2 Gierzwaluw

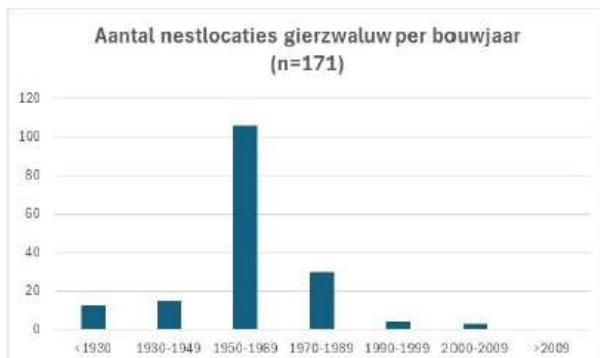
Algemene beschrijving

De gierzwaluw is een kleine tot middelgrote vogel (17-18,5 cm grootte, 40-44 cm spanwijdte). Het is een behendige, gestroomlijnde vogel met lange, spitse, sikkelvormige vleugels en een gevorkte staart. De gierzwaluw is een (semi-) koloniebroeder waarbij ze vaak gebruikmaken van bestaande bebouwing. Ze zijn enorm honkvast en gebruiken vaak jaren dezelfde nestplaats met dezelfde partner. Als verblijfplaats kiest de soort holtes en kieren tussen dakpannen en de tengels (panlatten), spouwmuur-isolatiegaten en diverse andere holtes. De gierzwaluw overwintert in Afrika en komt halverwege april-mei weer in Nederland aan. In juli-augustus vertrekken ze weer richting hun overwinteringsgebieden (BU12, 2023). De nestplaatsen van de gierzwaluw zijn jaarrond beschermd. Hij komt in Nederland algemeen voor. In het broedseizoen komen de hoogste dichtheden voor in stedelijke gebieden.

Verspreiding en functie plangebied

De gierzwaluw komt op verschillende plaatsen en wijd verspreid in Rijssen voor. Grote clusters zijn vooral aanwezig ten zuidwesten van het centrum. Er zijn in totaal tenminste 240 broedparen vastgesteld. Van 171 paar is de nestlocatie gevonden en van nog eens 69 paar wordt de nestlocatie vermoed binnen de begrenzing van de clusters of deelpopulaties (afbeelding 22). Geschiedte nestlocaties lijken voor deze soort niet limiterend te zijn, in Rijssen zijn veel potentieel geschikte woningen aanwezig. Het foerageergebied binnen en direct rondom Rijssen is ook minder van belang, omdat gierzwaluwen zeer grote afstanden kunnen overbruggen bij het foerageren. Gierzwaluwen met jongen kunnen bij slechte weersomstandigheden wel foerageren op meer dan 1.000 kilometer van het nest en hierbij enkele dagen wegblijven (BU12 Gierzwaluw, 2023).

De gierzwaluw is een lastig te inventariseren soort. Zeker kleine clusters en solitaire paren zijn lastig op te sporen en kunnen tijdens het onderzoek zijn gemist. Het totaal aantal broedparen in Rijssen wordt daarom geschat op 240 tot 275 paar.

Tabel 13. Weergave van het aantal nestlocaties van gierzwaluw in Rijssen in 2023 per bouwjaar.

Wanneer we het minimum aantal van 240 broedparen vergelijken met de dichtheid in plaatsen waar vergelijkbare grootschalige onderzoeken zijn uitgevoerd (Eelerwoude, SMP Holten/SMP Mijande Wonen 2), dan is de dichtheid in Rijssen (0,47 paar/ha.) aanzienlijk hoger dan in bijvoorbeeld Holten (0,16 paar/ha.), Westerhaar (0,22 paar/ha.), Weerselo (0,37 paar/ha.) en Denekamp (0,27 paar/ha.).

Een relatief zeer beperkt aantal nestlocaties is aangetroffen in eigendommen van Viverion (21 nestlocaties op het totaal van 171). Veruit de meeste vogels nestelen op de bekende plaatsen, vooral onder de nokpannen van blinde gevels en onder dakpannen bij de dakgoten aan de voor- en achterzijde en op de hoeken van (rijtjes)woningen. Het merendeel van de nestlocaties is vastgesteld in woningen uit de bouwperiode 1950-1969 (tabel 13). Het gaat met name om rijtjeswoningen uit de sociale huursector. Een groot aantal gierzwaluwen nestelt waarschijnlijk in woningen van woningcorporatie De Goede Woning, een andere (grote) woningcorporatie die actief is in Rijssen.

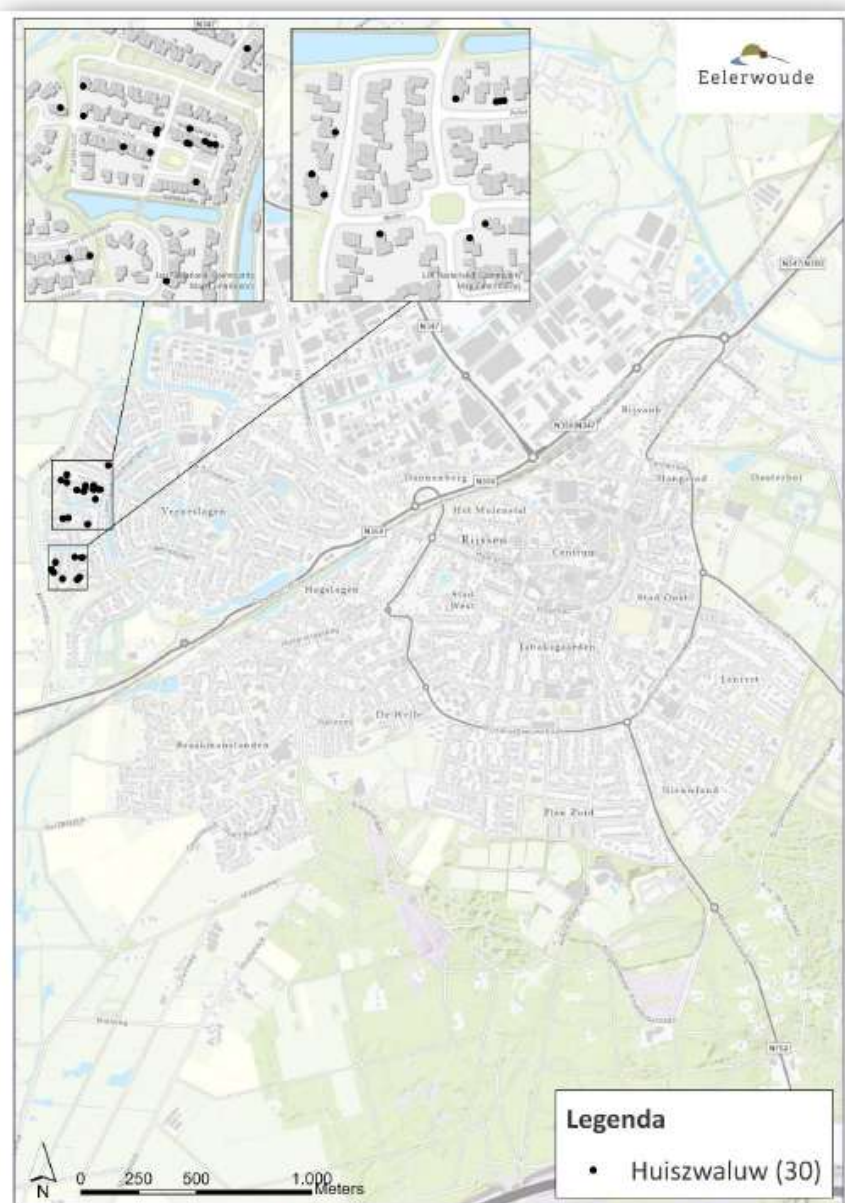
4.4.3 Huiswaluw

Algemene beschrijving

De huiswaluw is een trekvogel die vanuit Afrika vanaf eind maart tot in mei aankomt in Nederland. Het is een koloniebroeder die het talrijkst voorkomt in de buurt van meren, plassen en rivieren. Huiswaluwen hebben vanaf half mei tot begin augustus één tot twee legfels per jaar met meestal 4-5 eieren. Het komvormige nest wordt gemetseld van klei en zand aan vrijwel uitsluitend gebouwen en bruggen, hierdoor is de soort erg afhankelijk van mensen. De soort is zeer honkvast en keert elk jaar terug naar dezelfde nestplek. De totale broedpopulatie in Nederland bedraagt tussen de 85.000 en de 120.000 broedparen (SOVON Huiswaluw, 2020).

Verspreiding en functie plangebied

Huiswaluw kan lokaal heel talrijk voorkomen. In Rijssen zijn in totaal 30 bewoonde nestlocaties vastgesteld, allemaal aan de westkant van Rijssen in de wijk Veeneslagen. Opvallend is het feit dat de soort elders in Rijssen ontbreekt en zich juist gevestigd heeft in deze relatief nieuwe wijk. Alle nesten zijn aangetroffen onder overstekken van woningen. De aanwezigheid van de soort hier lijkt te kunnen worden verklaard door de aanwezigheid van veel water en daarmee veel voedsel (insecten) in combinatie met de aanwezigheid van bouwmaterialen voor de nesten (klei of lemig zand). Doordat nesten goed zichtbaar zijn en nestindicerend gedrag goed waarneembaar is, wordt niet verwacht dat (veel) nesten zijn gemist. Alleen aan de achterzijde van woningen kunnen nog nestlocaties zijn gemist. Er zijn geen nesten van huiswaluw aangetroffen aan eigendommen van Viverion. De populatiegrootte wordt geschat op 35 tot 45 broedparen.

Afbeelding 23. Overzicht van het aantal broedparen/territoria van huiswaluw in Rijssen in 2023. (ESRI, 2024)

Honden en - en kattenpoep in de restafval-bak

Wat gebeurt er als medicijnresten door rondslingerende ontlasting in de natuur belanden?

Dat verschilt. In de eigen tuin is poep vooral vervelend als je erin staat, maar dat is ecologisch gezien uiteindelijk maar een klein gebiedje. Op plekken waar veel honden samenkomen, stapelen medicijnresten zich op.

Bij uitlaatvelden ontstaan daardoor concentraties die meetbaar effect hebben op de natuur. Slakken en andere beesten kruipen over drollen. En dan gaat het regenen en sijpelen de stoffen in de grond, naar het oppervlaktewater. Ligt er een strook naast een sloot, zoals vaak het geval is, dan is de kans groot dat resten ook hun weg vinden naar dat water. Vooral het kleinste waterleven is kwetsbaar. Plankton en insectenlarven gaan dood door deze stoffen. En als het plankton verdwijnt, raakt de hele voedselketen uit balans.

Gelukkig is er een eenvoudige oplossing: hondenpoepzakjes. Maar let wel: opgeruimde hondenpoep hoort bij het restafval. Dus absoluut niet in de gft-bak. Er is een enquête uitgestuurd waaruit blijkt dat sommige mensen denken dat ontlasting in de groene klikeo thuis hoort. De verwarring is duidelijk, maar in ontlasting zitten ook bacteriële ziekten en medicijnresten en die worden dan ergens gebruikt als compost. Dan heb je een circulair systeem waar ellende in blijft zitten. Dat mag dus echt niet. Ontlasting hoort bij het restafval. Ook als je biologische kattenbakkorrels gebruikt. Allemaal restafval! Dan wordt alles keurig verbrand.

Hondenpoep is voer voor ratten

Hondenpoep kan voor ratten een voedselbron zijn, vooral als het langere tijd blijft liggen.

Om ratten in de tuin of buurt te voorkomen, is het belangrijkste: zorg dat ze geen eten, water en schuilplaatsen vinden.

Hondenpoep kan daarbij ook een voedselbron zijn, dus opruimen helpt echt.

Praktische maatregelen:

Ruim hondenpoep direct op.

Laat geen etensresten buiten liggen.

Bewaar afval altijd in goed afgesloten containers.

Laat geen honden-, katten- of vogelvoer buiten staan.

Ruim gevallen fruit en noten in de tuin snel op.

Ratten blijven vaak in een gebied waar continu voedsel beschikbaar is. Daarom helpt bestrijden alleen goed als de voedselbron ook verdwijnt.

Hondenpoep kan ook een bron zijn van vervuiling door medicijnen.

Veel honden krijgen namelijk:

- antibiotica
- ontwormingsmiddelen
- vlooiën- en tekenmiddelen
- pijnstillers

Resten daarvan verlaten het lichaam via urine en ontlasting. Als hondenpoep buiten blijft liggen, kunnen die stoffen in bodem en water terecht komen.

Vooraf ontwormingsmiddelen en antibiotica krijgen aandacht omdat ze invloed kunnen hebben op:

- insecten en bodemleven
- waterkwaliteit
- bacteriën in de natuur
- ontwikkeling van antibioticaresistentie

Dierenartsen adviseren daarom om hondenpoep altijd op te ruimen, zeker tijdens een medicijnkuur.

Daarnaast kunnen in hondenpoep ook ziekteverwekkers zitten, zoals wormeieren en bacteriën. Daarom hoort hondenpoep bij het restafval en niet in compost of in de natuur.

Eén zwaluw maakt geen zomer, maar straks zijn ze weg

Als het aantal insecten nog verder afneemt, ziet het er slecht uit voor de zwaluw in Nederland. Dan dreigt er een tekort aan voedsel voor de symbolische vogelsoort.

Sanne Wolters

Zeist

De Vogelbescherming en Sovon Vogelonderzoek luiden de noodklok. Zwaluwen zijn volledig afhankelijk van insecten voor hun voedsel, maar daarvan er zijn steeds minder.

De zwaluwpopulatie neemt al jaren langzaam af. Timo Roeke van De Vogelbescherming ziet het aantal oeverzwaluwen ieder jaar met 5 procent afnemen. Het aantal boerenzwaluwen is wel stabiel.

In de omgeving van Utrecht stierf in 2021 een grote groep oeverzwaluwen. Wageningse onderzoekers linken de sterfte aan het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de omgeving.

De Vogelbescherming zegt dat dit past in een veel breder probleem. Bijna alle vogelsoorten in Europa hebben last van de inten-

sieve landbouw. „Er wordt op veel plekken gif gebruikt. Insecten zijn daar gevoelig voor en vogels uiteindelijk ook”, aldus Roeke.

Sovon Vogelonderzoek, de organisatie die de ontwikkeling van vogelsoorten bijhoudt, is iets optimistischer. „De insectenstand gaat inderdaad achteruit, maar als je naar de insectenetende vogels

kijkt, nemen die soorten niet verder af”, zegt onderzoeker Albert de Jong. „Kennelijk is er heel veel voedsel verdwenen, maar dat brengt vogels nu nog niet in de knel.”

De Jong plaatst er wel een nuance bij. „Het gaat om landelijke cijfers. Als we inzoomen op gebieden zijn er echt wel stukken waar zwaluwen niet meer voldoende eten kunnen vinden.”

Maar ook andere factoren kunnen een rol spelen, zoals de afname van het aantal bouwprojecten, zegt De Jong. „Eind jaren 90 werd er heel veel gebouwd, daar profiteerde de oeverzwaluw van. Hij kon daar op een bouwterrein, in zandhopen zijn nest bouwen. Maar die plekken zijn er tegenwoordig veel minder.”

Vlindertuin, is dit wat?

Als bestuur leek het ons leuk om ergens in onze gemeente een soort vlindertuin te creëren.

Uiteraard is er dan een plek nodig waar dit mogelijk is.

Na contact met de gemeente hoorden we dat er naast onze Hobbyboerderije mogelijk een plekje is.

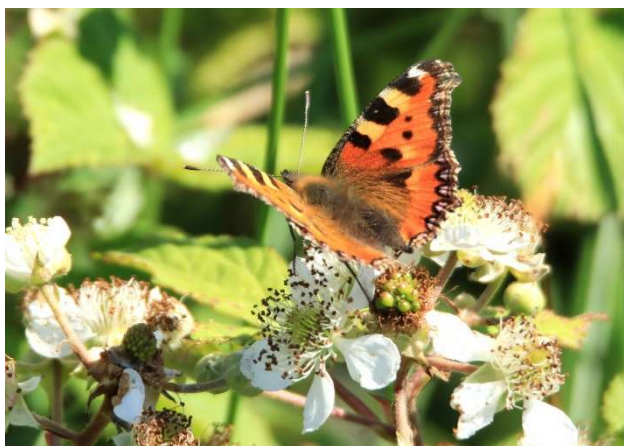
Het is nl de bedoeling dat naast de boerderij, waar nu de loods staat en het elektriciteitshuisje, een soort informatiepunt komt.

Het elektriciteitshuisje wordt dan in het te bouwen object geïntegreerd.

De plek zou dan evt naast dit gebouwtje gerealiseerd kunnen worden.

Denk aan een oppervlakte van zo'n 5 x 10 meter.

Dit najaar denkt de gemeente de plannen definitief te hebben.

Maar voor we tot actie overgaan is het wel handig om te inventariseren of er vrijwilligers zijn die willen helpen de tuin te onderhouden.

Er kan dan een soort rooster worden gemaakt waarin de deelnemers komen te staan.

Alles valt of staat dus met de bereidwilligheid.

Dus bij deze een oproep aan diegene die zich hiervoor wel wil inzetten.

Bij voldoende vrijwilligers kunnen we verdere actie ondernemen.

Vlindertuin in Tiel

Behalen diploma Landschapsgids

Afgelopen periode heeft ons lid, Marja Meijer, deelgenomen aan de cursus Landschapsgids.

Met veel genoegen kunnen wij u meedelen dat ze hiervoor geslaagd is.

Marja, van harte gefeliciteerd.

Uiteraard hopen we in de toekomst veel gebruik te kunnen maken van je opgedane kennis.

Mocht je nu ook belangstelling hebben voor het volgen van deze cursus, of bijvoorbeeld de Natuurgidsencursus, geef het dan aan ons door.

Wij als afdeling betalen de kosten, onder de voorwaarde dat je de eerstvolgende jaren min 2 x per jaar een excursie organiseert en begeleidt.

Wim Baan

PERSBERICHT

Inzet faunadrones redt eieren en jonge fauna

De Wildbeheereenheid "West-Twente" is een samenwerkingsverband van onder meer jagers werkzaam in het midden van Overijssel. Haar werkgebied van ca. 17.000 ha omvat onder meer de gemeente Wierden, grote delen van de gemeenten Hellendoorn en Rijssen-Holten en delen van de gemeenten Almelo en Hof van Twente. Het gebied kenmerkt zich door een diversiteit van landschappen, waarbij het overgrote deel gevormd wordt door graslanden afgewisseld met akkers, landschapselementen en natuurgebieden. Eind november 2023 werd door de Stichting Patrijs van West-Twente het project *'Faunadrones, onmisbaar in natuurbeheer'* opgestart. Doel was de aanschaf van een tweetal faunadrones. Mede door bijdragen van fondsen, schenkingen en bijdragen uit het bedrijfsleven, beschikt de Stichting nu zelfs over een drietal faunadrones. Deze worden ter beschikking gesteld aan de Wildbeheereenheid "West-Twente".

De Stichting wil met de faunadrones voorkomen dat nesten van bodembroeders in gras- en akkerland door landbouwkundige werkzaamheden worden vernietigd en kuikens gedood of verwond. Juist nu is het de periode waarin het patrijs nestelt, haar eieren legt en broedt. De WBE wil juist voorkomen dat fauna in gras- en akkerland door landbouwkundige werkzaamheden worden beschadigd of gedood. Samenwerking tussen grondgebruiker en jager vormt de basis waarop de faunadrones worden ingezet. De jager speelt hierin een centrale rol, hij of zij weet immers waar welke diersoorten zich ophouden in het veld. Wanneer op een te bewerken akker of in een te maaien perceel legfels of jonge dieren worden verwacht en de inzet van een faunadrone wenselijk is, wordt dit doorgegeven aan een centraal meldpunt van de stichting. Dan wordt de melding beoordeeld en doorgezet naar een poule van vrijwilligers.

Na de eerste acties ten behoeve van broedende Kieviten begin april, worden de faunadrones nu bijna dagelijks meermaals ingezet. Dat is alleen mogelijk door het enthousiasme van bijna 30 vrijwilligers. Zij zijn binnen het hele grote werkgebied voor dag en dauw in het veld voor de zoek- en reddingsacties. Als er wat aangetroffen wordt, worden ofwel nesten ruim gemarkeerd of jonge dieren met grote voorzichtigheid verplaatst. Daarna kan de agrariër of loonwerker aan het werk, zonder risico op schade aan de fauna. Dit heeft ook nog een ander voordeel voor de agrariër; in het gras komen bijvoorbeeld geen kadaverresten die het vee ziek kunnen maken.

Verwacht wordt, dat de zoekacties zeker nog een paar maand zullen doorgaan, zolang er verzoeken komen en vrijwilligers beschikbaar zijn. De drones, eigendom van de Stichting ter beschikking gesteld aan de WBE, worden op verzoek van leden van de WBE en van grondeigenaren en -grondgebruikers binnen het werkgebied van de WBE ingezet. De zoekacties worden georganiseerd en uitgevoerd door de Stichting. Uiteraard zijn nieuwe vrijwilligers, mensen met interesse en gevoel voor het platteland altijd van harte welkom (aanmelden: info@wbewest-twente.nl).

Voor nadere informatie:

Jan Kreijkjes – voorlichting 06 45630416

De amateurfotograaf

Een van mijn hobby's is fotograferen.

Op een fietstocht of wandeltocht gaat dan ook stevast de camera mee.

Vandaar dat ook mijn belangstelling uit gaat naar andere fotografen.

Zo kreeg ik via een van de leiders van de NatuurTalenten een aantal mooie foto's.

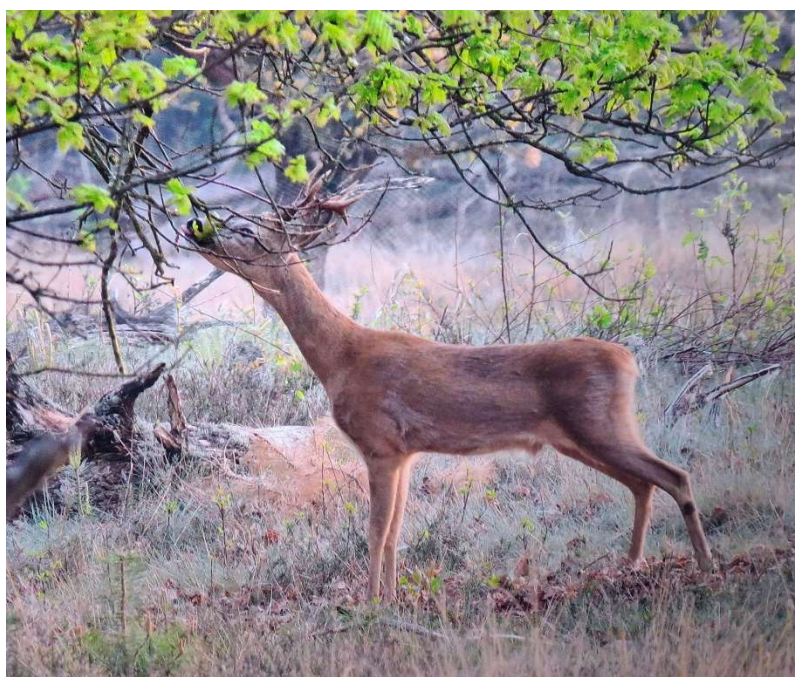
Het betrof foto's van Liam Bruggink.

Hij gaat vaak met zijn vader op pad en maakt dan de mooiste foto's.

Onderstaand wat van zijn laatste werk. En zeg nu zelf? Zijn ze niet prachtig?

Maakt u ook mooie foto's en wil deze met ons delen? Stuur ze dan op naar ons secretariaat

ivn.rijssenenter@gmail.com

De NatuurTalenten in juni

Op de eerste zaterdag van juni was de laatste bijeenkomst van het seizoen van de NatuurTalenten. 19 kinderen kwamen om te leren en te ontdekken, om wijsheid op te doen. Precies waar het hier om bekend staat waar het deze bijeenkomst om ging. De ochtend stond namelijk in het teken van de uil.

Ineke Kerkhoff van de stichting Katoelniekers kwam vertellen over uilen. Ze had een korte presentatie, o.a. over waarom de stichting er is en wat de mensen van de stichting doen voor uilen. De vrijwilligers hebben inmiddels maar liefst ongeveer 650 kasten 'in beheer'! Dat houdt in dat ze uilenkasten plaatsen, controleren, schoonmaken en onderhouden.

Niet alleen de kasten worden gecontroleerd. Het gaat natuurlijk vooral om de bewoners, de uilen! Om hun legfels, oftewel hoeveel eieren er gelegd zijn en hoeveel kuikens er uiteindelijk uit komen. Als de uilskuikens uit hun ei zijn gekropen dan blijven ze tot hooguit 3 weken in de nestkast. Binnen die tijd dienen de uilskuikens ook geringd te zijn.

Het ringen wordt gedaan door iemand die daar speciaal voor is opgeleid, in dit geval Ineke Kerkhoff. Zij vertelde hoe ze bij het ringen te werk gaat. Zo zijn er verschillende maten ringen voor de verschillende soorten uilen. Er zit namelijk nogal verschil in de grootte van uilen. Verder worden bij het ringen de kuikens gewogen en wordt de vleugel lengte opgemeten. Alle gegevens worden genoteerd en opgestuurd. Zo wordt de uilen populatie nauwkeurig bijgehouden.

De steenuil, bosuil en kerkuil (en torenvalk) worden geringd. De velduil en bosuil die hier ook leven, niet. De oehoe (de grootste uil die hier leeft) wel, maar dat wordt door een andere groep gedaan. De steenuil en velduil hebben gele ogen en jagen zowel overdag als 's nachts. De ransuil en oehoe hebben oranje ogen en jagen in de schemer en 's nachts. De kerkuil en bosuil hebben zwarte ogen en jagen alleen 's nachts.

Uilen eten vooral muizen en meikevers. Te zien aan de soms royale muizen voorraad in de nestkasten zijn er momenteel meer dan genoeg muizen. Soms liggen er namelijk wel tot 30 muizen! Helaas kent de uil ook predatoren. Steenmarters lusten graag uilskuikens. Aangezien er niet zo veel uilen zijn (ze worden met uitsterven bedreigd), worden de nestkasten uitgerust met een speciale anti-steenmarteringang.

Bij de 2 nestkasten waar wij konden kijken waren er in de ene kast 4 jonge uilskuikens en in de andere kast 5 uilskuikens. De 5 uilskuikens stonden al bijna op het punt van uitvliegen. Ineke Kerkhoff was dus net op tijd om ze nog te kunnen ringen. In beide gevallen ging het om steenuilen.

Daar waar uilen leven kun je ook uilenballen (oftewel braakballen) vinden. In die uilenballen kun je allerlei restanten van muizen vinden, zoals de onderkaak met tandjes, of botjes van de pootjes. De kinderen hebben fanatiek zitten peuteren en pluizen! Met behulp van de microscoop konden de restanten uitgebreid bestudeerd worden.

Al met al was het een leuke afsluiting van het seizoen. Een seizoen waarin we heel wat nieuwe kinderen mochten begroeten! In september start seizoen 4. Wil je daar bij zijn en ben je 7 jaar of ouder, dan kun je je opgeven via ons emailadres natuurtalenten.r-e@outlook.com of via de website <https://www.ivn.nl/afdeling/rijssen-enter/jeugdgroep/>

Judith Geitenbeek